

Research Paper

Marital Satisfaction Among Older Adults Who Married in Old Age in Sanandaj in 2016

Halime Zarei¹, *Yadollah Abolfathi Momtaz^{1,2}, Robab Sahaf¹, Mahboube Mehdi¹

1. Iranian Research Center on Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

2. Malaysian Research Institute on Ageing, Universiti Putra Malaysia, Selangor, Malaysia.

Citation: Zarei H, Abolfathi Momtaz Y, Sahaf R, Mahboube M. [Marital Satisfaction Among Older Adults Who Married in Old Age in Sanandaj in 2016 (Persian)]. *Salmad: Iranian Journal of Ageing*. 2019; 14(1):14-25. <https://doi.org/10.32598/sija.13.10.170>**doi** <https://doi.org/10.32598/sija.13.10.170>

Received: 28 Sep 2018

Accepted: 10 Jan 2019

Available Online: 01 Apr 2019

ABSTRACT**Objectives** Marriage in old age is recommended as a way to improve the quality of life and reduce the loneliness of elders; however, studies disregarded measuring the satisfaction of elders who married in old age. Therefore, the present study aimed to determine the marital satisfaction among elders who were married during old ages.**Methods & Materials** This was a cross-sectional study conducted in Sanandaj City, Iran, in 2015. The convenience sampling method was used. The research participants were 190 people aged ≥ 60 years who were married in old ages. The required data were collected by Evaluation and Nurturing Relationship Issues, Communication, and Happiness (Enrich) Marital Satisfaction Scale. The obtained data were analyzed using SPSS, descriptive and analytical statistics, and Independent Samples t-test.**Results** The Mean \pm SD age of study participants was 67.37 \pm 11.24 years. The Mean \pm SD marital satisfaction score was 36.95 \pm 3.70. More than 60% of the elders who got married in old age reported high and very high marital satisfaction; only 3.7% of them reported low marital satisfaction. The obtained data revealed no significant gender difference in marital satisfaction.**Conclusion** A high marital satisfaction was reported by the studied elders. These results can be beneficial to encourage single elders to get married in old age.**Key words:**Marital satisfaction,
Old age, Marriage**Extended Abstract****1. Objectives**

Marriage is a contract by which man, to escape from his/her frightening loneliness, finds a lifetime mate [1]. Due to an increase in the aged population because of enhanced longevity and life expectancy, the number of single and unmarried seniors is also increasing. According to the report of the 2011 National Population and Housing Census, about 49% of elderly women and 9% of elderly men

in Iran were living alone [2]. Therefore, it emphasizes the importance of marriage in aged adults. Late-life marriage has been recommended as a way to improve the quality of life and reduce the loneliness of older people; however, there is not enough evidence on their marital satisfaction level in later life. Therefore, this study aimed to investigate marital satisfaction among older adults with late-life marriage.

2. Methods and Materials

This was a descriptive correlational study with a cross-sectional design. The study population consisted

*** Corresponding Author:****Yadollah Abolfathi Momtaz, PhD.****Address:** Malaysian Research Institute on Ageing, Universiti Putra Malaysia, Selangor, Malaysia; Malaysian Research Institute on Ageing, Universiti Putra Malaysia, Selangor, Malaysia.**Tel:** +98 (918) 7849638

of aged adults with late-life marriage referring to the pre-marriage counseling center in Sanandaj City, Iran in 2011-2016. Inclusion criteria were the age of ≥ 60 and being married. Those who declined research participation were excluded from the study. Considering the Standard Deviation (SD) of 8.6 and standard error (d) of 10.3, the sample size was determined to be 168. Considering a 10-15% sample missing, 22 people were added; therefore, the final sample size was 190 individuals.

For surveying the samples, the 35-item Persian version of Evaluation and Nurturing Relationship Issues, Communication and Happiness (ENRICH) Marital Satisfaction Scale was applied. Its English version was designed by Olson et al. (1987; 1978) and is used as a

reliable tool to measure marital satisfaction. It has 115 items and 12 scales (idealistic distortion, marital satisfaction, personality issues, communication, conflict resolution, financial management, leisure activities, sexual relationship, children and parenting, family and friends, equalitarian roles, and religious orientation). Each scale has 10 items except for the first one (idealistic distortion) which has 5 items. It was translated to Persian by Asoudeh et al. with 35 items [11-13]. A test-retest reliability coefficient of 0.86 for marital satisfaction scale and a Cronbach's alpha coefficient of 0.78 for the whole questionnaire have been reported. In the present study, the internal reliability of the Persian version of it was obtained as $\alpha=0.92$. The collected data were analyzed in SPSS.

Table 1. The marital satisfaction level of study participants

Marital Satisfaction Level	%	Score Range
Very high	100	46-50
	95	44-45
	90	42-43
	85	41
	80	40
High	75	38-39
	70	37
	65	36
	60	35
	55	33-34
Moderate	50	32
	45	30-31
	40	29
	35	27-28
Low	30	26
	25	25
	20	23-24
	15	21-22
Very low	10	15-20
	5	10-14

3. Results

The Mean±SD age of study samples was 68.36±7.85 years (age range: 60-93 years). Of 190 samples, 130(68.4%) were male and 60(36.6%) were female. Additionally, 61.1% (n=116) were illiterate, 23.2% (n=44) had low literacy, and 15.8% (n=30) had high school education and above. Moreover, 17.9% of them lived in rural areas and 82.1% in urban areas. In total, 36.8% (n=70) were retired, 30% (n=57) housewife, 3.2% (n=6) unemployed, and 30% (n=57) self-employed.

The marital satisfaction Mean±SD of the samples was 36.95±3.69. Considering the cut-off point of the questionnaire (Table 1), their marital satisfaction level was high. The obtained data revealed that 62.1% (n=118) of the samples had “high” marital satisfaction and were satisfied with all aspects of their marital relationship; 12.1% (n=23) had “very high” marital satisfaction and were really happy and enjoyed all aspects of their marital relationship; 22.1% (n=42) had “moderate” marital satisfaction and were somewhat happy; and 3.7% (n=7) had “low” marital satisfaction who were somewhat dissatisfied and had concerns about their marital relationship.

The marital satisfaction Mean±SD of older men and women were 37.03±3.86 and 36.8±3.32, respectively. A gender-wise comparison of the marital satisfaction of samples demonstrated that 12.3% of men and 11.7% of women had “very high” marital satisfaction and were really happy; 63.1% of men and 60% of women had “high” marital satisfaction; 20% of men and 26.7% of women had “moderate” marital satisfaction; and 6% of men and 1.7% of women had “low” marital satisfaction. Independent Samples t-test results indicated no significant difference between older men and women in terms of marital satisfaction ($t=0.399$, $Sig.=0.69$).

4. Conclusion

The obtained results indicated a very good marital satisfaction in aged adults in Sanandaj; there was no significant gender difference in this regard. Therefore, perhaps we can be more confident about encouraging the elderly to marry in later life. Marriage is one of the most desirable social phenomena of the present time. Furthermore, it can help to strengthen the family and reduce the burden on the elderly, including overcoming loneliness and depression during old age. To our knowledge, this study was one of the first on the marital satisfaction of aged people with late-life marriage. It can be used as a basis for future studies and for planning and policymaking related to aged people.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study has been approved by the Research Ethics Committee of the University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences (Code: USWR.REC.1395.240).

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Authors contributions

All authors contributed in designing and preparing this study.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

بررسی میزان رضایت زناشویی سالمندان ازدواج کرده در دوره سالمندی در شهرستان سنندج سال ۱۳۹۵

حلیمه زارعی^۱، یداله ابوالفتحی ممتاز^{۱،۲}، رباب صحاف^۱، محبوبه مهدی^۱

۱- مرکز تحقیقات سالمندی، دانشکده سالمندی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.
۲- موسسه تحقیقات سالمندی مالزی، دانشگاه پوترا، سلانگور، مالزی.

چکیده

اهداف: ازدواج در دوره سالمندی به عنوان راهکاری برای افزایش کیفیت زندگی و کاهش تنهایی سالمندان توصیه شده است، اما به اندازه کافی مطالعه‌ای که میزان رضایت سالمندان از ازدواج در دوره سالمندی را بیان کند، موجود نیست. بنابراین پژوهش حاضر به منظور بررسی میزان رضایت زناشویی در بین سالمندانی است که در دوره سالمندی ازدواج کرده‌اند.

مواد و روش‌ها: این مطالعه، مطالعه‌ای مقطعی است که در شهر سنندج در سال ۱۳۹۵ انجام شده است. در این مطالعه از روش نمونه‌گیری دردسترس استفاده شد. شرکت‌کنندگان در پژوهش شامل ۱۹۰ نفر از افراد ۶۰ ساله و مسن‌تر بودند که در دوران سالمندی ازدواج کرده بودند. داده‌ها را پرسشگر با استفاده از پرسش‌نامه رضایت زناشویی اینریچ جمع‌آوری کرد و در تحلیل داده‌ها از نسخه ۲۳ نرم‌افزار SPSS و روش آماری توصیفی و تحلیلی، آزمون تی مستقل استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین سنی مشارکت‌کنندگان در پژوهش ۶۷/۳۷ سال با انحراف معیار ۱۱/۲۴ بود. میانگین رضایت زناشویی ۳۶/۹۵ با انحراف معیار ۳/۷۰ بود. در حالی که فقط ۳/۷ درصد از سالمندان ازدواج کرده در دوره سالمندی، میزان رضایت زناشویی خود را کم بیان کردند، بیش از ۶۰ درصد آنان رضایت زناشویی خود را در سطح زیاد و خیلی زیاد گزارش دادند. نتایج حاصل از تحلیل‌های آماری تی مستقل نشان داد بین زنان و مردان تفاوت معنی‌داری در میزان رضایت زناشویی وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصل از این مطالعه نشان‌دهنده میزان رضایت زناشویی زیاد در بین سالمندان بود. این نتایج می‌تواند منبعی برای تشویق سالمندان بدون همسر، به ازدواج در دوره سالمندی باشد.

تاریخ دریافت: ۰۶ مهر ۱۳۹۷

تاریخ پذیرش: ۲۰ دی ۱۳۹۷

تاریخ انتشار: ۱۲ فروردین ۱۳۹۸

کلیدواژه‌ها:

رضایت زناشویی، سالمندی، ازدواج

مقدمه

و صمیمانه‌ترین احساس‌ها را تجربه می‌کنند و در مقابل اگر ازدواج ناموفق باشد، همین رابطه می‌تواند شدیدترین آسیب‌ها را به پیکره اعضا وارد کند و به توقف رشد شخصی و سرگردانی آن‌ها منجر می‌شود [۱]. رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن همسران در بیشتر مواقع، احساس خوشبختی، رضایت از ازدواج و رضایت از همدیگر دارند [۴].

تعریف هاوکینز^۱ (۱۹۸۶) از رضایت زناشویی این‌گونه است: «احساس ذهنی رضایت، خشنودی و لذت تجربه‌شده در هر یک از زوجین وقتی جنبه‌های مختلف زندگی مشترک خود را در نظر می‌گیرد» [۵]. رابطه زناشویی می‌تواند باعث حمایت عاطفی و رفاه جسمانی و نیز اگر نارضایتی یا اختلال در عملکرد وجود داشته باشد، باعث اثرات بالقوه منفی در زندگی فرد شود [۳].

ازدواج درحقیقت قراردادی است که به واسطه آن آدمی در گریز از تنهایی وحشت‌زای خود، تا پایان حیات مومنی می‌یابد [۱]. رابطه زناشویی یکی از مؤلفه‌های مهم ازدواج است و توجه به میزان و کیفیت رضایت از زندگی مشترک زوجین از دیرباز محل توجه بسیاری از متخصصان و درمانگران خانواده بوده است [۲]. رابطه زناشویی همچنین یکی از اجزای کلیدی موفقیت و پیشرفت در دوران سالمندی است که به طور گسترده در همه جهان به رسمیت شناخته شده است [۳].

ازدواج و به‌ویژه مؤلفه رضایت زناشویی آن، باعث سلامت و رفاه در زندگی فرد می‌شود [۳]. اگر ازدواج موفقیت‌آمیز باشد به رشد روانی و اجتماعی زوجها کمک زیادی می‌کند، زیرا رابطه زوجها رابطه‌ای منحصر به فرد است که در آن همسران عمیق‌ترین

1. Hawkins

* نویسنده مسئول:

دکتر یداله ابوالفتحی ممتاز

نشانی: مرکز تحقیقات سالمندی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران؛ موسسه تحقیقات سالمندی مالزی، دانشگاه پوترا مالزی.

تلفن: ۷۸۴۹۶۳۸ (۹۱۸) ۹۸+

پست الکترونیکی: yadolfathi@gmail.com

پژوهش شاهی و همکاران که رابطه رضایت زناشویی و سلامت روان را در گروهی از زنان و مردان متأهل شهر گرگان بررسی کرد، نشان داد بین میزان افسردگی و اضطراب افراد و رضایتمندی زناشویی آنان، رابطه منفی معناداری وجود دارد و نیز بین رضایتمندی زناشویی مردان و زنان، تفاوت معناداری وجود ندارد. در توجیه این یافته می‌توان گفت که نارضایتی به‌شدت می‌تواند از یک زوج به زوج دیگر سرایت کند. میانگین رضایتمندی زناشویی در جامعه مطالعه شده ۵۱/۷۴ به دست آمد که این میزان نشان‌دهنده رضایت نسبی افراد از زندگی زناشویی است. میانگین رضایتمندی زناشویی برای مردان و زنان، به تفکیک جنسیت به ترتیب ۵۱/۳۶ و ۵۲/۱۰ به دست آمد که این مقادیر نیز نشانگر رضایت نسبی زنان و مردان از زندگی زناشویی است [۴]. با توجه به افزایش جمعیت سالمندان به دلیل افزایش طول عمر و امید به زندگی، آمار سالمندان مجرد و بدون همسر نیز روزبه‌روز در حال افزایش است؛ به طوری که در سرشماری سال ۱۳۹۰ حدود ۴۹ درصد زنان و ۹ درصد مردان سالمندان تنها زندگی می‌کردند [۹].

بنابراین این خود اهمیت پرداختن به مسئله ازدواج در سالمندان را پررنگ‌تر کرده است؛ به طوری که در جامعه همواره از سالمندان تنها صحبت می‌شود، اما به دلیل آسیب‌پذیر بودن این گروه و مشکلات مربوط به تنهایی، افسردگی، انزوا و بار بیماری‌ها نمی‌توان گفت که ازدواج برای این گروه از سالمندان خوب یا بد است. بنابراین برای شناخت عواملی که بر رضایت زناشویی سالمندان تأثیر دارند، مطالعات زیادی در دسترس نیست و مطالعات تجربی در رابطه با کیفیت زناشویی سالمندان در مقایسه با زوج‌های جوان خیلی ناچیز است. بیشتر مطالعات رضایت زناشویی در دیگر گروه‌های سنی را بررسی کرده‌اند. نکته دیگر اینکه تاکنون مطالعه‌ای با توجه به دانش پژوهشگر که رضایتمندی از ازدواج در دوره سالمندی را بین زنان و مردانی که در دوره سالمندی اقدام به ازدواج کرده‌اند بررسی کند، وجود نداشته است.

بنابراین نمی‌توان گفت آیا ازدواج راه‌حل مناسبی برای دوره سالمندی است یا خیر، و آیا ازدواج می‌تواند کمک کند از بار مشکلات تنهایی و افسردگی و بیماری‌ها در سالمندان کم شود، و آیا زنان و مردانی که در سالمندی ازدواج داشته‌اند از ازدواج خود رضایت دارند یا خیر. همچنین وضعیت زنان و مردان در این گونه ازدواج‌ها چگونه است. با توجه به این دلایل، بر آن شدیم پژوهش حاضر را روی گروهی از زنان و مردان که در دوران سالمندی ازدواج داشته‌اند انجام دهیم تا با استفاده از نتایج حاصل از این مطالعه بتوانیم قضاوت درستی از ازدواج سالمندان داشته باشیم و با منطقی صحیح درباره ازدواج این قشر آسیب‌پذیر اظهار نظر کنیم.

مطالعات متعددی در زمینه رضایت زناشویی و عوامل مؤثر بر آن انجام شده است؛ از جمله مطالعه بزرگ همیلتون^۲ که رضایت زناشویی را در دوره‌های مختلف زندگی تا دوره سالمندی سنجد و نشان داد روابط زناشویی در طول چرخه زندگی تغییر می‌کند و پس از آن مطالعات مختلفی انجام شد که نشان دادند رابطه چرخه زندگی و رضایت از ازدواج از منحنی لاشکل تبعیت می‌کند و با رضایت زناشویی زیاد در سال‌های نخست ازدواج قبل از والدشدن و سپس کاهش رضایت زناشویی در سال‌های میانی و سپس افزایش رضایت زناشویی در سال‌های پایانی زندگی مشخص می‌شود [۵].

مطالعه هنری^۳ و همکاران که روی ۱۰۶ فرد میانسال در گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال و ۹۸ فرد سالمند گروه سنی ۶۰ تا ۷۰ سال انجام شد، نشان داد سالمندان رضایت زناشویی بیشتری دارند و تعاملات منفی از طرف همسران در این گروه کمتر و برخی ویژگی‌های مثبت و منفی در سالمندان برجسته‌تر است؛ از جمله اینکه در سالمندان پتانسیل کمتری برای بحث و درگیری وجود دارد، ولی برای خوشی و لذت پتانسیل بیشتری در سالمندان هست [۶].

پژوهش والکر^۴ که روی ۴۰ زوج با میانگین سنی ۷۶ سال انجام شد، نشان داد سلامت روانی زیربنای رضایت زناشویی در دوره سالمندی است و بین افسردگی و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد و قوی‌ترین عامل در رضایت زناشویی خصوصیات فرد و همسر اوست [۲]. مطالعه‌ای با هدف بررسی متغیرهای مؤثر بر رضایت زناشویی با تغییرات اجتماعی در تایوان روی ۲۲۶ زوج انجام شد. در این مطالعه تقریباً نیمی از شرکت‌کنندگان بالای ۴۰ سال داشتند و میانگین ۱۶ سال از ازدواجشان می‌گذشت. متغیرهای بررسی شده شامل سال‌های ازدواج، تعداد فرزندان، تحصیلات، سن، مذهب و شغل بودند. نتایج این مطالعه نشان داد صمیمیت زن و شوهر، مسائل شخصیتی، خانواده و دوستان و رابطه جنسی با رضایت زناشویی همبستگی مثبت دارد که از بین این موارد، صمیمیت همسران با یکدیگر از عوامل تأثیرگذار در رضایت زناشویی بود [۷].

پژوهش شاکریان و همکاران که با هدف بررسی نقش ابعاد شخصیت و سازگاری زناشویی انجام شد، نشان داد ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، دلب‌پذیر بودن، وظیفه‌شناسی، روان‌نژندی و جنسیت می‌تواند بر سازگاری زندگی زناشویی تأثیر بگذارد. در واقع ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند در تمام ابعاد زندگی انسان و روابط اجتماعی او تأثیر داشته باشد؛ از جمله در سازگاری زندگی زناشویی [۸].

2. Hamilton

3. Henry

4. Walker

روش مطالعه

فورنیر (۱۹۷۸ و ۱۹۸۷) ساخته‌اند. از این پرسش‌نامه به عنوان یک ابزار تحقیق معتبر در تحقیقات متعدد، برای سنجش سطح رضایتمندی در رابطه زناشویی استفاده می‌شود. پرسش‌نامه ۱۱۵ سؤال و ۱۲ مقیاس دارد که شامل پاسخ قراردادی، رضایت زناشویی، موضوع‌های شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، نظارت مالی، فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی و جهت‌گیری عقیدتی است. هر مقیاس ۱۰ سؤال دارد به جز مقیاس اول که ۵ سؤال دارد.

پرسش‌نامه برای هر یک از سؤالات پنج گزینه (کاملاً موافقم)، (موافقم)، (نه موافق و نه مخالف)، (مخالفم) و (کاملاً مخالفم) دارد که به آن‌ها نمره‌ای از ۱ تا ۵ تعلق می‌گیرد. برای مقیاس رضایت زناشویی بیشترین نمره ۴۱ و کمترین نمره ۲۲ و برای مقیاس ارتباطات بیشترین نمره ۴۱ و کمترین نمره ۲۱ و در مقیاس حل تعارض بیشترین نمره ۳۹ و کمترین نمره ۲۱ و در تحریف آرمانی بیشترین نمره ۲۲ و کمترین نمره ۸ است. حداکثر نمره در پرسش‌نامه ۳۵ سؤالی ۱۷۵ است.

پژوهش توصیفی تحلیلی حاضر به روش مقطعی انجام شد. جامعه آماری شامل تمام افراد ۶۰ سال و مسن‌تر شهر سنندج بودند که در دوره سالمندی ازدواج کرده‌اند. این سالمندان از بین زوج‌های مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره قبل از ازدواج برای انجام آزمایش، در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ انتخاب شدند. ملاک ورود به مطالعه سن بیشتر ۶۰ سال و متأهل بودن در زمان مطالعه بود. معیار خروج بی‌اعتمادی و نارضایتی افراد برای ادامه مصاحبه بود. بنابراین با استفاده از فرمول حجم نمونه که $SD=A/6$ ، $D=10/3$ است، ۱۶۸ نفر به دست آمد که با احتمال ۱۰ تا ۱۵ درصد ریزش نمونه‌ها، ۲۲ نفر اضافه شد. حجم نمونه نهایی ۱۹۰ نفر تعیین شد. بنابراین ۱۹۰ (زن و مرد) سالمند برای بررسی انتخاب شدند که ۱۳۰ نفر آن‌ها مرد و ۶۰ نفر نیز زن بود. جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسش‌نامه صورت گرفت که شامل پرسش‌نامه رضایتمندی زناشویی انریچ (۳۵ سؤالی) بود.

پرسش‌نامه رضایتمندی زناشویی انریچ را اولسون، دراکمن و

جدول ۱. حد زیاد و کم نمرات پرسش‌نامه انریچ در تعیین میزان رضایت زناشویی

سطح	درصد	رضایت زناشویی
خیلی زیاد	۱۰۰	۴۶-۵۰
	۹۵	۴۴-۴۵
	۹۰	۴۲-۴۳
	۸۵	۴۱
	۸۰	۴۰
زیاد	۷۵	۳۸-۳۹
	۷۰	۳۷
	۶۵	۳۶
	۶۰	۳۵
	۵۵	۳۳-۳۴
متوسط	۵۰	۳۲
	۴۵	۳۰-۳۱
	۴۰	۲۹
	۳۵	۲۷-۲۸
	کم	۳۰
۲۵		۲۵
۲۰		۲۳-۲۴
۱۵		۲۱-۲۲
خیلی کم		۱۰
	۵	۱۰-۱۴

بیماری‌ها، حدود ۶۲/۱ درصد (۱۱۸ نفر) آن‌ها هیچ‌گونه بیماری نداشتند و ۹/۳۷ درصد (۷۲ نفر) نیز حداقل یک نوع بیماری زمینه‌ای داشتند. میانگین مدت ازدواج شرکت‌کنندگان در پژوهش ۲/۷۵ با انحراف معیار ۱/۶۹ سال بود.

میانگین رضایت زناشویی کل افراد مطالعه‌شده ۳۶/۹۵ با انحراف معیار ۳/۶۹ بود که با توجه به نقطه برش نشان‌دهنده رضایت زناشویی زیاد است (جدول شماره ۱) که این بدین معناست که این افراد رضایت‌مندی زیادی دارند و از تمام جنبه‌های روابط زناشویی خود رضایت دارند. یافته‌ها نشان می‌دهد ۶۲/۱ درصد (۱۱۸ نفر) سالمندان رضایت زناشویی زیاد دارند و از تمام جنبه‌های روابط زناشویی خود راضی هستند و ۱۲/۱ درصد (۲۳ نفر) این افراد نیز رضایت خیلی زیاد دارند که بدین معناست که این افراد واقعاً خوشبخت هستند و از تمام جنبه‌های روابط زناشویی خود لذت می‌برند.

حدود ۴۲ نفر (۲۲/۱ درصد) افراد نیز با توجه به نمرات رضایت زناشویی پرسش‌نامه (جدول شماره ۱) رضایت زناشویی متوسط را گزارش کرده‌اند که نشان‌دهنده این است که این افراد تا حدودی خوشبخت هستند و از بعضی از جنبه‌های روابط زناشویی خود لذت می‌برند و نیز حدود ۷ نفر، (۳/۷ درصد) از افراد مطالعه‌شده اظهار کرده‌اند که رضایت زناشویی کمی دارند که نشان‌دهنده این است که این زنان و مردان تا حدودی ناراضی هستند و نگرانی‌های در رابطه با روابط زناشویی خود دارند (جدول شماره ۲). از نظر تفاوت در میزان رضایت زناشویی مردان و زنان، یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد میانگین رضایت زناشویی زنان ۳۶/۸ و انحراف معیار آن ۳/۳۲ و میانگین رضایت زناشویی مردان ۳۷/۰۳ و انحراف معیار آن ۳/۸۶ است.

بر اساس تحلیل‌های آماری انجام‌شده در رابطه با مقایسه رضایت زناشویی مردان و زنان در این مطالعه و با توجه به نقطه برش، ۱۲/۳ درصد مردان و ۱۱/۷ درصد زنان در وضعیت رضایت زناشویی خیلی زیاد قرار داشتند و واقعاً خوشبخت بودند و از تمام جنبه‌های روابط زناشویی خود لذت می‌بردند. ۶۳/۱ درصد مردان و ۶۰ درصد زنان رضایت زناشویی زیاد را اظهار کردند که حاکی از رضایت‌مندی زیاد و رضایت از تمام جنبه‌های روابط زناشویی است. ۲۰ درصد مردان و ۲۶/۷ درصد زنان نیز رضایت زناشویی متوسط و تا حدودی احساس خوشبختی داشتند و از برخی از جنبه‌های روابط زناشویی خود لذت می‌بردند. در رابطه با رضایت زناشویی کم، ۴/۶ درصد مردان و ۱/۷ درصد زنان مطالعه‌شده نیز اظهار داشتند که رضایت زناشویی کمی دارند.

با توجه به اینکه جنس یک متغیر کیفی دوجبه‌ای است و رضایت زناشویی متغیری کمی است، برای تعیین اختلاف بین زنان و مردان از لحاظ میزان رضایت زناشویی از آزمون تی مستقل استفاده شد. در ابتدا از لون تست برای برابری واریانس‌ها استفاده شد. سپس از آزمون تی مستقل برای مقایسه دو گروه استفاده

فرم ۳۵ سؤالی این پرسش‌نامه را آسوده و همکاران تهیه کردند و اعتبار بازآزمایی پرسش‌نامه برای خرده‌مقیاس رضایت زناشویی ۰/۸۶ بوده و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش شده است [۱۲-۱۰].

برای اجرای صحیح پرسش‌نامه، جلب اعتماد آزمودنی‌ها، موضوعات رازداری و شرکت در یک تحقیق علمی، آموزش صورت گرفت. برای پایایی پرسش‌نامه اینریچ از پایایی درونی^۵ استفاده شد. آلفای کرونباخ پرسش‌نامه ۳۵ آیتی در این مطالعه ۰/۹۲ است. داده‌های از این مطالعه با استفاده از نسخه ۲۲ نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شد. از شاخص‌های توصیفی مانند فراوانی، انحراف استاندارد و درصد برای توصیف داده‌ها استفاده شد و از آزمون تی مستقل برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

یافته‌ها

در حجم نمونه‌های پژوهش‌شده، ۱۹۰ سالمند که در دوره سالمندی خود ازدواج کرده‌اند از نقاط شهری و روستایی شهر سمنان مطالعه شدند. میانگین سنی کل افراد مطالعه‌شده در این پژوهش ۶۸/۳۶ سال (انحراف معیار ۷/۸۵)، کمترین سن، ۶۰ سال و بیشترین سن، ۹۳ سال بود. ۳۶/۶ افراد مطالعه‌شده (۶۰ نفر) زن و ۶۸/۴ درصد آنان (۱۳۰ نفر) مرد بودند. میانگین سنی مردان و زنان ۶۸/۳۵ با انحراف معیار (۷/۸۵) سال بود. از نظر سطح تحصیلات ۶۱/۱ درصد، (۱۱۶ نفر) بی‌سواد و ۲/۲۳ درصد (۴۴ نفر) کم‌سواد و نیز ۱۵/۸ درصد (۳۰ نفر) از شرکت‌کنندگان مدرک تحصیلی دیپلم و بالاتر بداشتند. ۱۷/۹ درصد افراد پژوهش‌شده در روستا و ۸۲/۱ درصد آنان در شهر زندگی می‌کردند.

میزان رضایت فرزندان از ازدواج والدین خود نشان داد ۸۹/۵ درصد (۱۷۰ نفر) از شرکت‌کنندگان از ازدواج والدین خود رضایت کامل داشتند و ۴/۲ درصد (۸ نفر) هیچ فرزندی نداشتند و تنها ۶/۳ درصد (۱۲ نفر) از شرکت‌کنندگان فرزندان‌شان با ازدواج آنان مخالف بودند. از نظر موقعیت شغلی وضعیت اشتغال شرکت‌کنندگان پژوهش به این صورت بود که ۳۶/۸ درصد (۷۰ نفر) شرکت‌کنندگان بازنشسته بودند و از مزایای بازنشستگی برخوردار بودند و ۳۰ درصد (۵۷ نفر) نیز که زنان شرکت‌کننده در پژوهش بودند خانه‌دار بودند. ۳/۲ درصد (۶ نفر) نیز بیکار بودند و ۳۰ درصد (۵۷ نفر) د نیز شغل آزاد داشتند که این نشان‌دهنده این است که با توجه به وضعیت درآمدی، این افراد بازنشسته هستند که بیشتر قادر به ازدواج و گذران زندگی در این دوره هستند.

از نظر بیماری‌های زمینه‌ای همچون بیماری‌های قلبی-عروقی، کلیوی، گوارشی، تنفسی، اسکلتی، تنفسی، دیابت و دیگر

5. Internal reliability

جدول ۲. نتایج آزمون تی مستقل برای بیان تفاوت بین جنس و رضایت زناشویی در سالمندان

متغیر	لون تست		تی مستقل	
	F	P	T	درجه آزادی
رضایت زناشویی	۰/۳۹	۰/۵۳	۰/۳۹۹	۱۸۸
				P

سالمند

جدول ۳. درصد فراوانی رضایت زناشویی سالمندان مطالعه شده بر حسب جنسیت

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار
مردان	۱۳۰	۳۷/۰۳	۳/۸۶
زنان	۶۰	۲۶/۸	۳/۳۲
کل	۱۹۰	۳۶/۹۵	۳/۶۹

سالمند

جدول ۴. مقایسه رضایت زناشویی مردان و زنان مطالعه شده

رضایت زناشویی	فراوانی کل	مردان (%)	زنان (%)	درصد کلی
کم	۷	۴/۶	۱/۷	۳/۷
متوسط	۴۲	۲۰	۲۶/۷	۲۲/۱
زیاد	۱۱۸	۶۳/۱	۶۰	۶۲/۱
خیلی زیاد	۲۳	۱۲/۳	۱۱/۷	۱۲/۱

سالمند

یکسان است [۳، ۶، ۱۱]. مطالعه شاهی در سال ۲۰۱۰ نشان داد بین میزان افسردگی و اضطراب افراد و رضایتمندی زناشویی آنان، رابطه معکوس و معنادار وجود دارد و اما بین رضایتمندی زناشویی مردان و زنان اختلاف معناداری وجود ندارد [۴].

نتایج مطالعه ترادل^۶ نشان داد که سالمندان رضایت زناشویی خوبی دارند و در اکثر جنبه‌های رابطه زناشویی خود رضایت دارند و نیز اینکه سالمندان متأهل کمتر دچار افسردگی و پریشانی می‌شوند [۱۲]. نتایج این مطالعه با مطالعه حاضر همسو است. نتایج مطالعه دیگری نشان می‌دهد هرچند با افزایش سن تغییرات تکاملی در بدن به وجود می‌آید، ولی سن به تنهایی تعیین‌کننده اختلال جنسی نیست و نیز با وجود نگرش منفی در رابطه با روابط زناشویی در سالمندی نتایج مطالعه دارگیس^۷ نشان داد تفاوتی در تمایلات جنسی جوانان با سالمندان وجود ندارد، ولی پاسخ جنسی با افزایش سن کمتر می‌شود که این کاهش در زنان آهسته‌تر از مردان سالمند است [۱۳].

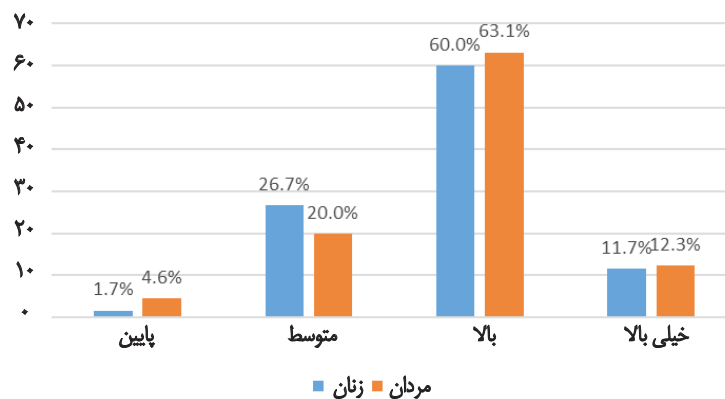
شد. نتایج حاصل از آزمون تی مستقل نشان داد اختلاف معناداری بین زنان و مردان از لحاظ رضایت زناشویی وجود ندارد. با توجه به مقادیر $P=0/69$ و $T(188)=0/399$ ، اختلاف معناداری بین زنان و مردان وجود ندارد. این نشان می‌دهد رضایت زناشویی در مردان و زنان هیچ تفاوتی ندارد.

بحث

این مطالعه با هدف تعیین میزان رضایت زناشویی در سالمندان ازدواج کرده در دوره سالمندی انجام شد. با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر، بیش از ۶۰ درصد سالمندان ازدواج کرده در این دوره رضایت زناشویی زیاد داشته‌اند که این نشان‌دهنده این است که ۶۰ درصد افراد پژوهش شده از ازدواج خود رضایت دارند و از تمام جنبه‌های زندگی زناشویی خود لذت می‌برند و تنها ۴/۶ درصد مردان و ۱/۷ درصد زنان مطالعه شده اظهار کردند که رضایت زناشویی کمی دارند و در روابط زناشویی خود ناراضی هستند و نگرانی‌هایی در رابطه خود دارند.

این یافته‌ها با یافته‌های مطالعات دیگر که در زمینه رضایت زناشویی سالمندان در ایران و دیگر کشورها انجام شده از قبیل مطالعه هنری و همکاران و مطالعه والکر و همکاران از نظر میزان رضایت زناشویی

6. Trudel
7. Dargis

تصویر ۱. مقیاسه درصد رضایت زناشویی مردان و زنان سالمند

سالمند

اجتماعی زمان حال است که می‌تواند باعث استحکام خانواده و کاهش بار مشکلات سالمندان از جمله رهایی از تنهایی و افسردگی در این دوران باشد. این مطالعه با توجه به دانش پژوهشگر یکی از اولین مطالعات در رابطه با رضایت زناشویی سالمندان ازدواج کرده در دوران سالمندی است و می‌تواند به عنوان یک مطالعه پایه برای مطالعات آینده استفاده شود و نیز برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در رابطه با سالمندان به آن استناد شود.

مطالعه حاضر یکی از اولین مطالعاتی است که رضایت از ازدواج سالمندان ازدواج کرده در دوره سالمندی را سنجیده است و نتایج بسیار ارزشمندی ارائه داده است، اما لازم است به محدودیت‌های آن نیز اشاره شود که از جمله نبود دسترسی آسان به افراد پژوهش شده بود و دلیلش پراکندگی جغرافیایی محل زندگی افراد بود، زیرا برخی از سالمندان انتخاب شده در روستاهای مختلف یا خارج از استان ساکن بودند یا حتی به خارج از کشور مهاجرت کرده بودند، بنابراین از روش‌های مختلفی برای برقراری ارتباط و انجام مصاحبه استفاده شد از جمله مسافرت به محل سکونت نمونه‌ها و یا مصاحبه تلفنی. مسئله دیگر زیادبودن آمار طلاق در این گروه از زنان و مردان بود که باعث شد شمار زیادی از افراد ازدواج کرده از لیست افراد مطالعه ما در طی ۵ سال خارج شوند. مسئله دیگر بی‌اعتمادی همسران جوانی بود که با افراد سالمند ازدواج کرده بودند و ممانعت آن‌ها برای مصاحبه با افراد سالمند.

از جمله مزیت‌های این پژوهش، رسیدن به این نکته بود که ازدواج در دوران سالمندی نتایج خوبی به دنبال دارد، بنابراین با صراحت می‌توان از ازدواج در دوران سالمندی و فواید آن برای سالمندان صحبت کرد و با دیدگاهی روشن سالمندان مجرد و تنها را به ازدواج تشویق کرد. با توجه به نقش ازدواج در کاهش میزان تنهایی، افسردگی و نیز کاهش بار بیماری‌های سالمندان، پیشنهاد می‌شود مطالعات بیشتری در رابطه با تأثیر ازدواج در دوران سالمندی بر عامل‌های مختلفی همچون، افسردگی، تنهایی، بیماری‌های سالمندان و نیز تأثیر ازدواج سالمندان بر خانواده و فرزندان و نیز دیدگاه جامعه در رابطه با ازدواج در دوران سالمندی انجام شود.

در مطالعه گیل فورد^۸ در رابطه با تغییرات رضایت زناشویی در طول دوره سالمندی که بر اساس نظریه مبادله انجام شده، یافته‌های حاصل از مطالعه نشان می‌دهد پتانسیل بیشتری برای شادی و آسیب‌پذیری در رابطه با ازدواج سالمندان وجود دارد [۱۴]. نتایج حاصل از این مطالعه با یافته‌های حاصل از مطالعه حاضر همسویی دارد. با توجه به اینکه این مطالعه رضایت زناشویی در ازدواج دوره سالمندی را بررسی می‌کند، نمی‌توان آن را با مطالعه دیگری مقایسه کرد، زیرا مطالعه مشابه برای مقایسه وجود ندارد. اما در رابطه با مطالعاتی که رضایت زناشویی را در دوره سالمندی بین همه سالمندان سنجیده‌اند، این مطالعه نیز همچون مطالعات قبلی نشان داد در همه زمینه‌ها سالمندان رضایت زناشویی زیادی دارند.

همچنین میانگین رضایت زناشویی در جامعه مطالعه شده، نشان‌دهنده رضایت زیاد از زندگی زناشویی است. این گروه از زنان و مردان رضایت‌مندی زیادی دارند و از تمام جنبه‌های زندگی زناشویی خود لذت می‌برند. میانگین رضایت زناشویی برای مردان و زنان به تفکیک جنسیت نیز نشانگر رضایت زیاد مردان و زنان از زندگی زناشویی است و در هر دو گروه مردان و زنان، بین میزان رضایت زناشویی تفاوتی دیده نشد و هر دو از زندگی زناشویی خود لذت می‌برند و در همه جنبه‌های زندگی زناشویی راضی هستند و بین میزان رضایت از ازدواج بین زنان و مردان رابطه معناداری وجود ندارد.

نتیجه‌گیری نهایی

نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان می‌دهد که میزان رضایت زناشویی سالمندان از ازدواج در دوره سالمندی در سطح بسیار خوبی است و نکته درخور توجه اینکه هیچ تفاوتی در میزان رضایت زناشویی بین زنان و مردان نیز دیده نشد. بنابراین شاید بتوان با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه از این پس سالمندان تنها را با اطمینان بیشتر به ازدواج در این دوره تشویق کرد. به این دلیل که ازدواج سالمندان یکی از پسنندیده‌ترین پدیده‌های

8. Gilford

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش در کمیته اخلاق دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی به شماره ۲۴۰/۱۳۹۵ USWR.REC تأیید شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در طراحی و آماده‌سازی این مطالعه مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

References

- [1] Farajnia S, Hosseinian S, Shahidi H, Sadeghi AS. Codifying and examine psychometric properties of Marital Sexual Function Scale (MSFS). *Biannual Journal of Applied Counseling*. 2014; 4(1):85-102.
- [2] Tabrizi M. [Validation of marriage satisfaction inventory (Persian)]. *Knowledge & Research in Applied Psychology*. 2008; 9(34):117-42.
- [3] Walker R, Isherwood L, Burton C, Kitwe-Magambo K, Luszcz M. Marital satisfaction among older couples: The role of satisfaction with social networks and psychological well-being. *The International Journal of Aging and Human Development*. 2013; 76(2):123-39. [DOI:10.2190/AG.76.2.b] [PMID]
- [4] Shahi A, Ghaffari I, Ghasemi Kh. [Relationship between mental health and marital satisfaction (Persian)]. *Behbood*. 2011; 15(2):119-26.
- [5] Abbasi M, Dehghani M, Mazaheri M. [Trend Analysis of changes in marital satisfaction and related dimensions across family life cycle (Persian)]. *Journal of Family Research*. 2010; 6(1):5-22.
- [6] Henry NJ, Berg CA, Smith TW, Florsheim P. Positive and negative characteristics of marital interaction and their association with marital satisfaction in middle-aged and older couples. *Psychology and Aging*. 2007; 22(3):428-41. [DOI:10.1037/0882-7974.22.3.428] [PMID]
- [7] Shen ACT. Factors in the marital relationship in a changing society: A Taiwan case study. *International Social Work*. 2005; 48(3):325-40. [DOI:10.1177/0020872805051735]
- [8] Shakerian A, Fatem A, Farhadian M. [A survey on relationship between personality characteristics and marital satisfaction (Persian)]. *Scientific Journal of Kurdistan University of Medical Sciences*. 2011; 16(1):92-9.
- [9] Khosravi A, Alizadeh M, Torkashvand M, Aghaei N. [Population ageing in IR Iran (Persian)]. Tehran: United Nations Population Fund in Iran; 2014.
- [10] Boerner K, Jopp DS, Carr D, Sosinsky L, Kim SK. "His" and "her" marriage? The role of positive and negative marital characteristics in global marital satisfaction among older adults. *Journals of Gerontology: Series B*. 2014; 69(4):579-89. [DOI:10.1093/geronb/gbu032] [PMID] [PMCID]
- [11] Anahita TB SI, Fini IA, Hamidreza G, Neda MA. The marital satisfaction and its relative factors among older adults. *Nursing & Care Open Access Journal*. 2016; 1(4):63-7. [DOI:10.15406/ncoaj.2016.01.00018]
- [12] Trudel G, Dargis L, Villeneuve L, Cadieux J, Boyer R, Préville M. Marital, sexual and psychological functioning of older couples living at home: The results of a national survey using longitudinal methodology (part one). *Sexologies*. 2013; 22(4):101-7. [DOI:10.1016/j.sexol.2013.03.005]
- [13] Dargis L, Trudel G, Cadieux J, Villeneuve L, Préville M, Boyer R. Validation of the Female Sexual Function Index (FSFI) and presentation of norms in older women. *Sexologies*. 2012; 21(3):126-31. [DOI:10.1016/j.sexol.2012.01.002]
- [14] Gilford R. Contrasts in marital satisfaction throughout old age: An exchange theory analysis. *Journal of Gerontology*. 1984; 39(3):325-33. [DOI:10.1093/geronj/39.3.325] [PMID]

This Page Intentionally Left Blank
